

tkr

SISÄMINISTERIÖ
PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@intermin.fi
key.poliisiosasto@intermin.fi

SMDno-2020-68

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RÄJÄHTEIDEN MARKKINOILLE SAATTAMISESTA JA KÄYTÖSTÄ

Sisäministeriö on pyytänyt Kaupan liitto ry:ltä lausuntoa esityksestä laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä.

Laki täydentää 2019 annettua uutta Euroopan unionin asetusta räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä. Samalla kumotaan nykyinen laki sekä ehdotetaan lähtöaineluvan hakijan taustan selvittämiseen tarvittavat muutokset muihin lakeihin.

Kaupan liitto esittää lausuntonaan kohteliaimmin seuraavaa:

Niin sanottujen räjähteiden lähtöaineiden saataville asettamista, tuontia, hallussapitoa ja käyttöä rajoittava Euroopan unionin sääntely koskettaa Suomessa kaupan alan toimijoita maahantuojista tukkukauppaan ja vähittäismyyntiin. Kaupan toimijoiden veloitteet kiristyvät ja kaupalta vaadittavat toimenpiteet tulevat uuden asetuksen myötä entistäkin haastavammiksi toteuttaa, vaikka alalla on jo muodostunut käytäntöjä ja kertynyt kokemusta nykyisen lainsäädännön noudattamisesta.

Vähittäiskaupassa yksittäiselle myyjälle lankeaa erittäin suuri vastuu, vaikka yrityksessä olisi tehty kaikki mahdollinen perehdytyksen ja koulutuksen osalta, kun uusi lähtöaineasetus entisestään lisää kaupan veloitteita ja rajoittavien määräysten piiriin kuuluva asiakaskunta laajenee.

tkr

Epäilyttävän ostoyrityksen tunnistamisessa on paljolti kyse subjektiivisesta arviosta ja se on tähänkin asti ollut haasteellista. Uusi lainsäädäntö ei tätä tilannetta muuta. Toimitusketjussa toiselle toimijalle tiedottamisen velvoitetta on selkeytetty oikeaan suuntaan, mutta edelleen puuttuu velvollisuus ilmoittaa toiselle toimijalle EU-asetuksen liitteen II aineista, joita kuitenkin koskee epäilyttävistä liiketoimista ja merkittävistä katoamisista ilmoittamisen velvoite. Euroopan tasolla kauppa toivoi tätä asetusmuutoksen valmisteluvaiheessa.

Luvan tarkastamisessa myyjä on täysin asiakkaan kertoman ja esittämän varassa. Jos lupa on kesken tai sen voimassaoloa ei ole peruutettu, siitä ei ole saatavilla tietoa. Suomeen tarvittaisiin rekisteri tai muu vastaava, josta talouden toimija voisi tarvittaessa helposti saada omien velvoitteidensa kannalta välttämättömän tiedon.

Rajoitetun lähtöaineen myynnin yhteydessä välttämätön tarkastaminen on uudessa EU-asetuksessa määritelty hyvin yksityiskohtaisesti ja talouden toimijalle on asetettu vaativia uusia velvoitteita. Erityisesti käyttötarkoituksen arvioiminen ja varmistuminen siitä, aikooko asiakas käyttää ostamaansa rajoitettua ainetta sisältävää tuotetta lailliseen tarkoitukseen, on hyvin haastavaa. Sama koskee sen arvioimista, liittyykö asiakkaan kertoma käyttö hänen elinkeino-, liike- tai ammattitoimintaansa.

Uudet velvoitteet ja muut muutokset EU-asetuksessa aiheuttavat välttämättömiä muutostarpeita kaupan yritysten IT-, laskutus- ja kassajärjestelmiin. Myös velvollisuus säilyttää ainakin asetuksessa määritellyt tiedot myynnin yhteydessä tapahtuvasta tarkastamisesta 18 kuukauden ajan on pelkästään teknisesti haastavaa ja vaatii merkittäviä taloudellisia panostuksia. Erityisesti henkilöllisyyden tarkastamiseen ja tämän dokumentointiin liittyy olennaisesti kaupan toimijoitakin yksiselitteisesti velvoittava EU:n yleinen tietosuojasetus. EU-asetus tarjoaa yhden mallin asiakkaan ilmoituksesta artiklan 8 edellyttämien tietojen tarkastamiseksi. Toivomme käytävän keskustelua esimerkiksi siitä, minkälaiset muut tavat ovat hyväksyttäviä osoittaa käytännössä ostajan henkilöllisyys ja oikeus edustaa ko. yritystä talouden toimijoiden välisessä kaupankäynnissä.

Kauppa haluaa palvella asiakasta aina mahdollisimman joustavasti, mutta vähintään 15 paino-% rikkihapon lisääminen rajoitettujen aineiden listaan EU-asetuksen liitteeseen I hankaloittaa huomattavasti akkukemikaalina yleisen rikkihapon myyntiä tavallisille kansalaisille. Kuluttaja-asiakkaille luvan hakemisesta aiheutuu epämiellyttävä yllätys ja lisävaiva. Luonnollisesti lupahakemusten lisääntyminen kuormittanee myös luvan myöntävää viranomaistamme.

Esitämme, että erilaisiin pienkoneisiin ja moottoriajoneuvoihin tarkoitettujen

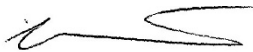
tkr

”tarvikeakkujen” myynnin alkuperäisten akkujen tilalle tulisi jatkossakin olla mahdollista ilman asiakkaan hakemaa lupaa rikkihapolle. Eli akun ja sen hapottamiseen tarvittavan rikkihapon myynti yhdessä tulisi sallia ilman luvan hakemista. Valmiiksi hapotettu akku vanhenee, vaikkei se olisi vielä käytössä. Nykykäytännön mahdollistaminen olisi tästä syystä monella tapaa kestävämpää ja ympäristöystävällisempää kuin valmiiksi hapotettujen akkujen myynti.

Vaikka komissio on julkaissut seikkaperäisen tiedonannon näkemyksistään uuden lähtöaineasetuksen toimeenpanosta, katsomme, ettei se sellaisenaan sovellu meidän olosuhteisiimme tai auta riittävästi Suomen markkinoilla toimivaa kaupan alan yritystä. Erytisesti edellä esiin tuomiimme seikkoihin tarvittaisiin omien viranomaistemme tulkintoja ja näkemyksiä siitä, miten erilaisten talouden toimijoiden tulee käytännössä toimia tai ”mikä riittää”. Toiveemme on, että saamme yksiselitteiset kansalliset viranomaisohjeet kaupan velvoitteiden noudattamisesta. Ala edustajineen on mielellään käytettävissä keskusteluihin ohjeistuksen valmistelussa.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja